

گاهنامه

نقد کتاب کودک

دفتر هفتم و هشتم (پاییز و زمستان ۱۴۰۰)

به کوشش: گروه نویسندگان

www.ketab.ir



سازمان اسناد و کتابخانه ملی

عنوان و نام پدیدآور	: گاهنامه نقد کتاب کودک - دفتر هفتم و هشتم / به کوشش گروه نویسندگان
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۲۶۸ ص
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۷۷۳۵ - ۷۷ - ۲
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: ادبیات کودکان و نوجوانان (فارسی) - ایران - تاریخ و نقد
موضوع	: Children's Literature, Persian - Iran - History and criticism
موضوع	: ادبیات کودکان و نوجوانان - کتاب‌های نقدشده - داستان‌های کودکان
موضوع	: Children's Literature - Book reviews - Children's stories
شناسه افزوده	: شیرازی، مریم، ۱۳۵۱، ویراستار
رده‌بندی کنگره	: ۲۵ ک ۲ / ف ۱۰۰۹ PN
رده‌بندی دیوبی	: ۸۰۹ / ۸۹۲۸۲
شماره کتابخانه ملی	: ۶۲۲۹۱۱۷



گاهنامه‌ی نقد کتاب کودک - دفتر هفتم و هشتم (زمستان ۱۴۰۰)

به کوشش: گروه نویسندگان

ویراستار: مریم شیرازی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۴۰۰

چاپ صدف: ۵۰۰ نسخه

۸۵,۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جابوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳، تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvannashr.ir

مطالب خود را برای گاهنامه نقد به kashefi.ali@gmail.com ارسال کنید.

شابک ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۷۷۳۵ - ۷۷ - ۲

بسمه تعالی

فهرست مطالب

۹	 اشاره
۹	 کوچک، اما دردسرساز / مریم شیرازی
۱۱	 یادداشت‌ها
	در سوگ فرزند تابناک فرهنگ کودکی / رودابه کمالی / شورای کتاب کودک، لاک پشت پرنده،
۱۱	 انجمن نویسندگان کودک و نوجوان
۱۳	 کوچ سردبیر سلام، بچه‌ها / سید سعید هاشمی
۱۵	 درگذشت نویسنده‌ی بی ادعا / حمید نزاری / ایننا
۱۷	 آیا رمان‌های ایرج یزشک‌زاد ادبیات نوجوان است؟ / سید علی کاشفی خوانساری
۱۹	 در سوگ بنیان‌گذار خانه‌ی ترجمه برای کودکان / شهرام اقبال‌زاده
	مادری که موهایش را برای ادبیات کودک این سرزمین سفید کرد / یادداشت سمیه سیدیان به
۲۱	 مناسبت سال مرگ توران میرهادی
۲۴	 جشنواره‌های جهانی: معرفی نامزدهای جایزه‌های بین‌المللی و نبود موفقیت / رفیع افتخار ...
۲۶	 سربازان عرصه‌ی فرهنگ را به منجمد شدن بشارت ندهیم / غلام‌رضا حیدری / ایه‌ری
۲۸	 نازنینا، ما به ناز تو جوانی داده‌ایم / غلام‌رضا امامی
۳۳	 نقد ادبیات تألیفی
	بازآفرینی: تفسیری نو از زندگی - بررسی رمان چشم عقاب، تألیف محسن هجری / زهره حیدری
۳۳	 شاه‌ی سربازی
۴۲	 هم‌سفر با آفتاب کاروان خورشید - نقدی بر کتاب سفر به قلعه‌ی خورشید / الهام زارع
	معدن زغال سنگ: شناخت احساسات درونی و توجه به جهان پیرامون از روزن چشم کودکان /
۴۹	 شهناز خلیلی
۵۷	 قصه‌ی متن، قصه‌ی تصویر، خلق روایتی نو: نقدی بر کتاب تو یک جهانگردی / مرجان ریحانیان
	دست‌های جنگل تو را می‌جوید / سایه‌ی هیولا: رئالیسمی محیط‌زیستی در قالب اجتماعی -
۶۵	 انتقادی - ناحیه‌ای / فرخنده حق‌شنو
۷۵	 نگاهی به داستان مدرسه‌ی من: نوستالژی فوتبال در دهه‌ی شصت / رامین جهان‌پور

نگاهی به کتاب تصویری *کارل و معنای زندگی* (بر اساس نظریه‌ی ماریا نیکولایوا و کارول اسکات) / زیبا علی‌خانی ۸۰

نقد ادبیات نمایشی ۹۷

قابلیت‌های نمایشی در داستان‌های مذهبی نوجوان (بررسی موردی) / دکتر سید احمد حسینی کازرونی، سمیه آورند ۹۷

نقد ادبیات آیینی ۱۱۷

ادبیات آیینی / شراره مسیحیان جورشری ۱۱۷

نقد ادبیات دینی ۱۴۹

کودکان درباره‌ی مرگ می‌پرسند، نوشته‌ی غلام‌رضا حیدری ابهری / معصومه مرادی ۱۴۹
بررسی درون‌مایه‌های دینی در شعر کودک انتشارات دهه‌ی هشتاد کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان / پروین حمیلی ۱۵۲

نقد شعر ۱۶۷

شعر علا: م‌شعلی برای رو سبای فردا - آزادی از قفس زرین در شعر اخلاق مدار علا / سودابه امینی ۱۶۷
نقد کتاب چهارشنبه‌های بستنی / زهره بصیری ۱۷۷

نقد ادبیات غیرداستانی ۱۸۳

از صندوقخانه تا دزدیدن جوجه کلاغ یا معمار چیره‌دست داستان چگونه زیست؟ نگاهی کوتاه به جلد سوم مجموعه‌ی *قرار با ستاره* (هوشنگ گلشیری) / شراره هاشم دباغیان ۱۸۳

ادبیات کودک و مناسبت‌های اجتماعی و جهانی / سید مهدی میراسماعیلی ۱۸۷

اخبار ادبیات کودک و نوجوان (تابستان و پاییز ۱۴۰۰) / زهره مسکنی ۱۹۵

نمایه‌ی ادبیات کودک و نوجوان (بهار - تابستان ۱۴۰۰) / نیره سادات هاشمی ۲۵۷

اشاره

کوچک، اما در دسرساز

مریم شیرازی



هنگام وام گرفتن، نشانه‌های سجاوندی برای استفاده در زبان فارسی شاید کمتر کسی تصور می‌کرد روزی به کارگیری نشانه‌ی کوچکی به نام ویرگول تا این حد محل اختلاف نظر باشد و مشکل ایجاد کند.

چنین به نظر می‌رسد که برخی از نویسندگان هر وقت و هر جا دلشان بخواهد یا نیاز به تجدید نفس و استراحت داشته باشند در متن ویرگول می‌گذارند.

یکی از رایج‌ترین اشتباه‌ها در به کارگیری ویرگول قرار دادن آن پس از نهاد است. با آوردن مثال سعی می‌کنم گفته‌ام را روشن‌تر بیان کنم. مثال‌ها را به‌طور تصادفی از کتابی که به تازگی خوانده‌ام انتخاب کرده‌ام که یکی از بهترین نمونه‌های استفاده‌ی کاملاً نابجا از ویرگول و نیز قرار ندادن آن در جایی است که باید.

«در فرنگیس نیز اشاره به درونمایه اصلی، اشاره‌ای مستقیم و بارز به نظر می‌رسد زیرا راوی از آتشی سخن می‌گوید که فصیح‌ترین ترجمان آن دلیست که این نامه‌ها از آن برخاسته است. پس او در حقیقت با بهره‌جویی از استعاره‌ای، درونمایه اثر را القا می‌کند و این استعاره‌ی آشنا و متداول (تشبیه عشق به آتش) که در بسیاری از آثار کهن نیز به کار رفته است، درک مضمون داستان را به آسانی میسر می‌سازد. اما در پریچهر، درونمایه‌ی اثر با چنین وضوحی در پیشگویه آشکار نمی‌شود بلکه نویسنده

چشم اندازهای متفاوتی را در برابر خواننده می‌گشاید، حس کنجکاوی او را بر می‌انگیزد و شک و شبه‌ای در ذهن او ایجاد می‌کند. در واقع راوی این رمان، به پرسش احتمالی خواننده درباره‌ی مضمون، با طرح فرضیاتی پاسخ می‌دهد ... ذکر این نکته نیز ضروری است که سرلوحه، در این اثر خاص، درباره‌ی مضمون، گویاتر از پیشگویه به نظر می‌رسد ...»

در این بند هشت سطری نه مورد استفاده‌ی نادرست از ویرگول دیده می‌شود و دو مورد استفاده نکردن از آن. البته متن اشتباه‌های ویرایشی زیاد دیگری، به‌ویژه در زمینه‌ی رعایت نکردن نیم‌فاصله‌ها، دارد که از بحث ما خارج است.

نمونه‌ی دیگری از همان کتاب: «... موقعیت ذکر شده در آغاز، در روند روایت تغییر می‌کند و به سوی پسین گویه — که به دلیل خطی بودن گفتمان روایی، اجتناب‌ناپذیر است — پیش می‌رود. بارزترین نمونه‌ی این همبستگی نزدیک بین پیشگویه و پسین گویه، رمان بلند آوازه‌ی در جست‌وجوی زمان از دست رفته، در هفت جلد است که جلد اول و آخر آن، بنا به گفته‌ی نویسنده، پیش از سایر جلدها نوشته شده و صفحات پایانی جلد آخر، دقیقاً بر صفحات نخست رمان منطبق می‌شود.»

در این بند چهار سطری پنج مورد استفاده‌ی نادرست از ویرگول دیده می‌شود که با هیچ‌یک از اصول به‌کارگیری آن تطابق ندارند.

افزایش تعداد نویسندگانی که سعی در رعایت نکته‌های ویرایشی دارند ضمن اینکه جای خوشحالی دارد، موجب نگرانی نیز هست. به‌کاربردن نادرست نشانه‌های سجاوندی، به‌ویژه ویرگول، هم زحمت ویراستارها را زیاد می‌کند، هم ممکن است دیگران با تصور درست بودن این اشتباه‌ها از آن‌ها الگوبرداری و تکرار شان کنند. به همین دلیل، معتقدم نگذاشتن ویرگول به‌مراتب بهتر است از گذاشتنش در جای نادرست، چون هم ویراستار را از صرف وقت و انرژی زیاد برای حذف موارد اشتباه معاف می‌کند، هم خطر دور ماندن آن‌ها از چشمش منتفی می‌شود.

کاش تا او ضاع بدتر نشده فرهنگستان زبان و ادب فارسی شیوه‌نامه‌ی یک‌سانی درباره‌ی نشانه‌های سجاوندی تدوین کند و در اختیار نویسندگان و ویراستاران قرار بدهد.